

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2018

FINNISH

HIGHER LEVEL

Monday, 18 June

09:30 - 12:30

Ohje: Vastaa kaikkiin kolmeen tehtävään suomeksi. Tehtävässä I on alakohtia, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan toinen.

Koko kokeen maksimipistemäärä on 100.

Merkitse vastauspapereihin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI

Pohjateksti on mukailtu katkelma opetushallituksen julkaisemasta oppaasta *Rakentavaa vuorovaikutusta, Opas demokraattisen osallisuuden vahvistamiseen, vihapuheen ja väkivaltaisen radikalismien ennaltaehkäisyyn*, Maria Edel 2017

Suomi vuonna 2025

(1) Hallituksen tavoitteena on, että Suomi on vuonna 2025 avoin ja kansainvälinen, kieliltään ja kulttuuriltaan rikas, hyvä maa, jossa positiivinen asenne toisiimme sekä ympäröivään maailmaan tekee Suomesta ainutlaatuisen. Vaikea taloudellinen tilanne, yhteiskunnan nopeaan muutokseen liittyvät epävarmuudet ja pakolaiskriisi ovat kuitenkin luoneet Suomessa ja muualla Euroopassa kasvualustaa vihamieliselle kielenkäytölle, ääriasenteille ja jyrkille vastakkainasetteluille. Vihapuhe kohdistuu erilaisiin kansalaisryhmiin, vähemmistöihin ja yksilöihin. Se horjuttaa luottamuksen ja turvallisuuden tunteen perusteita. Vihapuhe ja uhan kokeminen ovat jo johtaneet kielteiseen käyttäytymiseen maahanmuuttajia ja yleisemminkin erilaisuutta kohtaan.

(2) Julkisen vallan tehtävänä on turvata oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Luottamus ja kansalaisten keskinäinen kunnioitus ja niitä ylläpitävät instituutiot ovat olleet Suomen hyvinvoinnin perustekijöitä. Vihapuhe ja rasismi merkitsevät, että tietyt ihmisryhmät joutuvat elämään ilmapiirissä, jossa avoimesti kiistetään ryhmän jäsenten asema tasavertaisina yhteisön jäseninä. Jokaiselle taattava ihmisarvoinen elämä edellyttää, ettei kenenkään tarvitse kohdata väkivaltaa, uhkaa tai vihamielisyyttä.

(3) Suomeen on lyhyellä aikavälillä tullut suuri määrä maahanmuuttajia. Useimmilla suomalaisilla on vain vähän kokemusta vuorovaikutuksesta maahanmuuttajien kanssa. Vihapuheiden ja rasistisen käytöksen taustalla voi olla myös epäoikeudenmukaisuuden, ulkopuolisuuden, merkityksettömyyden ja joskus kiusaamisen kokemuksia ja tunteita. Sen vuoksi on tärkeää lisätä osallistumista ja vuorovaikutusta, vahvistaa tietopohjaa ja kykyä asettua toisen asemaan. Vihapuheeseen ja rasismiin on puututtava sekä nopeasti vaikuttavin toimin että toimin, joilla vaikutetaan ennaltaehkäisevästi kielteisten ilmiöiden syntyyn.

(4) Oikeusministeriö julkaisi maaliskuussa 2016 selvityksen eri vähemmistöryhmiin kohdistuvasta vihapuheesta. Selvityksen mukaan toimenpiteiden häirinnän ja vihapuheen ennaltaehkäisemiseksi ja puuttumiseksi tulee näkyä kansalaisten tasolla ja arjen toiminnassa. Tämä vaatii kansalaisten aktiivisuuden ja tietoisuuden lisäämistä ja rohkeutta puuttua asiaan esimerkiksi erilaisin kampanjoin. Järjestösektorin roolin tulee olla vahva ihmisoikeuksien puolustamisen ja matalan kynnyksen palveluiden tuottamisessa. Ihmisoikeuskasvatukseen ja yhdenvertaisuussuunnitteluun tulee panostaa eri organisaatioissa ja sen tulisi sisältyä kaikkeen lasten ja nuorten parissa tehtävään työhön.

(5) Osana Merkityksellinen Suomessa -ohjelmaa järjestetään lasten ja nuorten parissa työskenteleville koulutusta, joka antaa uutta osaamista monikulttuurisessa työympäristössä toimimiseen. Opetushenkilöstöä ja muita ammattilaisia valmennetaan käymään hankalia

keskustelija muun muassa vihapuheeseen, rasistiseen käytökseen ja radikalisoitumisen signaaleihin liittyen. Koulutuksella varmistetaan, että lasten ja nuorten parissa työskentelevillä on valmiudet toimia työssään siten, että demokraattiset arvot, tietoisuus ihmisoikeuksista ja osallisuuden tunne lapsilla ja nuorilla vahvistuvat. Järjestetään tilaisuuksia, joissa esitellään kansainvälisiä ja kansallisia hyviä malleja ja metodeja edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi ja annetaan oppilaitoksiin konkreettisia työkaluja. Monilukutaito, mediakriittisyys ja kriittinen ajattelu ovat muita koulutuksen teemoja. (--)

Keskusteleva koulu

(6) Koulun tulee kiinnittää huomiota siihen, että jokainen nuori tuntee tulevansa nähdyksi ja kuulluksi. Kaikkien ihmisten keskeinen perustarve on tuntee itsensä merkitykselliseksi. Suomessa ja maailmalla on runsaasti hyviä käytänteitä oppilaita osallistavista toimintatavoista. Opettajille on mm. aluehallintovirastojen kautta tarjolla koulutusta liittyen väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseen ja hankalien keskustelujen käymiseen. Myös opetushallitus tarjoaa mahdollisuuden järjestää täydennyskoulutusta näihin aiheisiin liittyen. Kansainvälisistä yhteistyötahoista mm. Euroopan neuvosto, UNESCO ja Pohjoismaiden ministerineuvosto ovat kehittäneet verkkopohjaista materiaalia. (--)

(7) Muun muassa lapsiasiavaltuutettu on esittänyt huolensa suomalaisten nuorten ääriajattelusta. Nuorten keskuudessa oleva ääriajattelu pitää kohdata ja haastaa. Jos keskustelu puuttuu, yhteiskunnan polarisaatio kasvaa. Ihmisille voi tulla tunne, että oikeusvaltio ei anna heille turvaa eikä vastaa heidän tarpeisiinsa. He alkavat itse etsiä ratkaisuja. Lasten ja nuorten ääriajattelu on kohdattava heidän omassa maailmassaan ennen kuin siitä kehittyy aikuisten maailmassa verkostoja ja liikkeitä.

(8) Edessä on todennäköisesti uusia haasteita, jotka heijastuvat myös lapsiin ja nuoriin. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen takia Suomeen luultavasti tulee lisää pakolaisia. Luottamus ja kansalaisten keskinäinen kunnioitus ja niitä ylläpitävät instituutiot ovat olleet Suomen hyvinvoinnin perustekijöitä. Suomi on satavuotias maa, joka aikojen saatossa on kasvanut yhteen. Tämä yhtenäisyys on vahvuutemme, jolla voimme torjua ongelmat. Tätä ylpeyttä tulee herätellä. Jos keskustelemme esimerkiksi maahanmuutosta ja siihen liittyvistä asioista avoimesti, myös oppilaitoksissa, pystymme menemään rakentavampaan suuntaan. Keskustelun kautta syntyy yhteinen näkemys ja päätökset siitä, mihin suuntaan olemme menossa.

(9) Maailmassa on käynnissä useita vaikeita konflikteja, jotka aiheuttavat kärsimyksiä ja joilla on kauaskantoisia seurauksia, kuten pakolaisuutta ja terrorismia. Meillä ei ole varaa ummistaa silmiämme niiltä myöskään Suomessa. Vuonna 2010 sota Syyriassa oli vain muutaman analyytikon päänvaiva, eikä kolme vuotta sitten kukaan kuvitellut, että Ukrainan itäosissa sodittaisiin vielä tänään. Jos valmius kompromisseihin olisi luotu ajoissa, olisi säästynyt ihmishenkiä ja roppakaupalla rahaa.

(10) Jotta tulevaisuudessa ihmiset toimisivat viisaammin, on tärkeätä, että jo lapset ja nuoret oppivat kouluissa (opettajien avulla) ymmärtämään erilaisuutta ja samanlaisuutta sekä ennen kaikkea elämään rauhassa yhdessä toinen toista kunnioittaen. (--)

I Tehtävä

(30/100)

Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

- a. pakolainen
- b. vähemmistöryhmä
- c. verkkopohjainen
- d. ääriajattelu
- e. perustarve

(5 x 1)

2. Kerro omin sanoin, millainen Suomi on hallituksen tavoitteen mukaisesti vuonna 2025. (5)

3. Mainitse kolme huolenaihetta, jota teksti esittelee, ja selitä, miten ne näkyvät Suomessa. (5)

4. Kerro omin sanoin, millaisia syitä teksti tarjoaa rasistiseen käytökseen tai vihapuheeseen. (5)

5. Miksi koulutuksen rooli nähdään tärkeänä ongelmanratkaisijana? Havainnollista tekstin esittelemiä tilanteita, joissa mielestäsi ongelmia voidaan ratkaista koulutuksella. (5)

6. ”Koulun tulee kiinnittää huomiota siihen, että jokainen nuori tuntee tulevansa nähdyksi ja kuulluksi.” (6. kappale) Millaisia keinoja sinulle tulee mieleen tämän varmistamiseksi? Mainitse ainakin kaksi keinoa ja perustelee, miksi ne olisivat sinusta toimivia. (5)

II Tehtävä

(30/100)

Kirjoita noin 100 sanan mittainen kommentti tekstin väitteeseen:

”Nuorten keskuudessa oleva ääriajattelu pitää kohdata ja haastaa. Jos keskustelu puuttuu, yhteiskunnan polarisaatio kasvaa.”

III Tehtävä

(40/100)

Kirjoita noin 300 sanan esse. Valitse aiheeksesi toinen näistä.

1. Maailma vuonna 2025 – pohdi tulevaisuuden uhkia ja mahdollisuuksia noin 300 sanan esseessä. Anna myös ihmisille suosituksia, kuinka ratkoa ongelmia ja tehdä maailmasta parempi.

Tai

2. ”Vaatteet miehen tekevät!” Pohdi sanontaa ja sitä puolustavia ja vastustavia perusteluja noin 300 sanan esseessä. Muodosta oma mielipiteesi siitä, missä määrin voimme tehdä päteviä päätelmiä ihmisistä heidän vaatetuksensa perusteella.